

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dōne ori pre septemană: Duminecă și Joi'a. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la espeditură foie, pre afara la c. r. poste cu bani zat'a prin scrisori francate, adresate către espeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 51.

ANULU XXII.

Sabiu in 30 Iuniu (12 Iuliu) 1874.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provincie din Monarhia pre unu anu 8 fl. 12 fl. pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri străine pre unu 12 1/2 fl. anu 6 fl.

Inseratele se plătesc pentru intâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu”

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembrie) alu anului 1874. — Pretiul abonamentului pre 1/2 de anu e:

Pentru Sabiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-ungureșca 4 fl. v. a.

Pentru Romani' sî străinatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardi cu tramitera prenumeratiunilor.

Adresele ne rugāmu a se scrie curat, a se pune numai postă ultima, dară nu cāte dōue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandāmu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.**) că impreunate cu spese mai putine sî cā mai sigure pentru inaintarea banilor de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu” in Sabiu.

Progresu său regresu.

Majoritatea din diet'a Ungariei iera a avut ocazie de a aretă ce cugetă despre multiamirea naționalităților. Siedintele dela 1 Iuliu încocă au reținut prin rostul deputatilor Politu și Tisza cu deosebire cāte graduri are acum barometrul național politic din Ungaria. Sî in adeveru trebuie sa dicem, ca ori cātu de adunău au făiatu reprezentantul Pancioianu, Dr. Politu, in carne reului de care laboră majoritatea, ori cātu aru fi mersu elu de departe in focul desbaterei, sa dicem pâna la esceno, n'au esită

din limitele patriotismului celui adeverat; pre cāndă conduceriorul stângel centrali Tisza, cu consensul dreptei intregi, protege unu reu pentru patria, esclusivismul magiaru.

Noi no ne-amu facut ilusiuni nici odata despre nici o partidă, despre nici o fracie din diet'a Ugarieci și asiā cele intemplete in siedintele din 1 Iul. încocă, prenoi nu ne suprindu de locu. Amu repetu de multe ori, de cāte ori eră sa se aduca o lege mai însemnată, că parintii patriei sa nu se pună pre terenul celu pedisio, de unde sa nu se mai pôta impedece reulu amenintatorio fia din launtru fa din afara. Căci nimic'a nu e mai reu decât cāndu reulumai cu séma din afara se spriginesc prin nemultamirea din lăintru

In desbaterea cea infocata din dilele din urma au cadiotu in parlamentul Ugarieci cuvinte care singore pôrtă amenintarea in sine. S'a amintit de reacție, de absolutismu. Viēt'a organica a unui statu, cāndu se desvoltă normalu, cāndu cauta sa indeplinăsca tōte trebuințile in tōte părțile și direcționile organismului seu, lu face pre acest'a intregu, sanatosu, tare și neaccesibilu pentru ori ce influenția rea, vina ea de ori si unde. Nici reacționea, nici absolutismul nu se pôte veri acolo, unde constitutionalismul este insufletirea tuturor părților constitutive ale statului, fia acei ce voru sa le introduca pre acelea inca atât de multi și inca odata statu de puternici.

Parintii patriei, din majoritatea dietei nu aru trebui sa se conduca de idei unilaterali. Ei aru trebui sa cugete ca in cursul seculilor, mai multu său mai putin, au concursu tōte popoarele la consolidarea statului, aru trebui sa cugete, ca si crisele prin care au trecutu statul nostru, totu-déun'a s'au escatu său să maritu prin neintelegeri și nemultamiri interne și ca unde au lipsit de o parte prudentia barbatilor politici de statu, a fostu de cee-lața parte suferintă patriotică, in sperantia la unu viitoru mai bunu, numai că intregitatea patriei carea are mis-

sionea de a fi mama și scutu tuturoru sa no patimăsca ce-va.

Déca ia unu procesu asiā indelongatul patriotismul popoarelor au datu atâtea probe, pentru ce sa se recompenseze aceste acum priu statu neincredere? incăto, din cauza unui pericolu imaginato, și de care popoarele nemagiare nu s'au facutu culabile, nici odata, indirekte sa se recomende de către unită deputati chiaru și sentința de moarte pentru naționalități.

Dupa noi joculu cuvintelor rostit de către mai mulți deputati magari despre naționalități și in contră naționalităților este unu jocu periculosu. Suntemu departe de a amenința, inso tocm'a din datorintia patriotică trebuie sa dâm espreșire temerei nôstre, pentru ca noue ni se pare, ba amu poté dice ca suntemu convinsi, ca logic'a faptelor ne pôte lovi pre toti fără deosebire și pericolul susu atinsu ne pôte ingropă tesaurul celu mai scumpu, la care privim toti cu asemenea aviditate, acest'a este tesaurul constitutionalismului patriei.

Patria, credemus noi aru castigă cu multu mai multu, déca pretensiunile deputatilor nationali s'arū primi cu sănge mai rece, déca s'arū judecă cu inim'a mai linisită și déca suntu gresite, căci infalibilitatea nu pôte fi inscrisa pre standartul nici unei partide, s'arū combate fără de a elergă numai decât la provocarea reacționei, absolutismului, Sudslaviei, Dacoromaniei.

Pentru ceste din urma lipsescu elementele realizatorie și popoarele respective nu simtu lipsa de densele și de aceea nici nu le trece omenilor seriosi asiā ce-va prin minte. Cele dintâi nu le doresc nimenea, căci cine aru schimbă bucurosu libertatea cu arbitrarismul; inso este periculosu a le zugravi de statuori pre parete, din cauza ca in Europa suntu inca multe elemente de acesto și déca le vomu pomeni adeseori vomu pati-o cu ele că bab'a ce-si chiamă neincedatul moarte.

Sperăm ca la desbaterea speciale a novelei electorale, diet'a va fi mai calma,

și va trage mai bine săm'a de tōte cuvintele ce resuna in cas'a dietei; ca propunerii cum a fostu a deputatului Nemessiu voru fi considerate, ca chiaru coventări că a deputatului Dr. Politu nu voru fi respinse cu fură cea lungă a intoleranței naționale.

Suntemu unu statu compusu din mai multe naționalități, nu inso fractiuni de naționalități, amu traitu mit de ani la olalta intre grele fortune și mari suferințe de totu felul, și acum in secolul lumineloru sa nu mai putem nici baremu traia la olalta?

Acest'a nu aru fi progresu ci celu mai crasu regresu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 2 Iuliu 1874. (Cas'a reprezentantilor) s'a deschisu pr. vice-pres. C. Torma la 10 ore.

Petitionile presentate se transpun la comisările petitionară.

Iol. Horvath îndreptă către ministrul de interne, care in siedintă de eri s'a declarato pentru acceptarea proiectului de rezoluție facutu in privința cercurilor electorale din Transilvanie, acăsta interpretat: Are ministrul de cugetu a substerne proiecte de legi relative la noua împărțire a cercurilor electorale din Transilvanie și in legatura cu acest'a relativ la regularea fundului regiunii, și cum va executa proiectul comisările centrali ce l'a primitu?

Ministrul de interne contele Szapáry respunde, ca s'a delegat o comisie care are sa facă unu operatu despre acestă sfacere; ministrul va studia acestu operatu in detaliu și in sesiunea de lîmboane inainte de ce se va executa numitul proiect de rezoluție va substerne inaintea Casei reprezentative proiectele de legi necesare.

I. Horvath se declară multumit cu responsulu pre care Camer'a lui ia spre scientia.

Ig. Helfy face către ministrul

tinerime la tōte scările ? etc. La acest'a și alte obiectuni de felul acestuia eu respondu deocamdata numai atât'a: Rari, forte rare barbati rare și renumiți, nu numai din trecutu, ci chiaru și de astăzi se voră află cari se reducă și deducă starea și sfârșea loru cea bona materială și spirituală, la și dela fundamentul celu buna și tare posu inca in scola poporala prin invetatorii respectivi pre sub a căror instrucție și educatiune elementaria au trecutu; ci din contra credu ca cei mai mulți, déca nu toti, — au dupa Domine, au să-si multiamăsca starea cea bona a loru numai și numai siesi — diliginței și talentului loru, ori altui individu, pôte, care n'au avut nici o influență asupra crescerei loru; dară din norocire i-au sfătuitu și îndrumatul etc.

Cu mare bucurie asiu celi sa-mi pôta cine-va aretă numai vre-o căte-va exemplu contrarie parere mele! ca adeca invetatorii său educatorii s'au binemeritatu de chiamarea loru și ei au datu astfelii de bărbati prin punerea fundamentului celu buuu.

Dara sa concedemus și sa afirmăm chiaru, — ceea ce dupa parerea mea nici decum nu se pôte —, ca toti bărbatii celi mari și renumiți cari au fostu și suntu totu atât'a stelpi puternici ai naționalei nôstre, au pusu fundamentul bunu, baza bună, și ca de aici li se trage parte mare bună norocire și fericire a loru; atunci se nasce apoi întrebarea: ca ore

Care este scopulu cetrei și cum trebuie sa fie ea — cetrea, pentru că sa pôta corespunde pre deplinu scopului ei?

(Urmare.)

Eu nu-mi potu inchipu cum pôte cine-va acceptă avantajul in literatura și progresu in sciinție feriorite și latite, cum pôte acceptă o cultura generale, pre cāndu tocm'a fundamentul invetimentulu e slabu!

Invet astfelii trebuie sa instruiască pre scolari, că nu numai pâna suntu ei sub padi'a și dictator'a lui sa celșea și invetie de frica; ci totu-déun'a, din mare atragere, din dragoste adeverata și curata sa celșea și invetie, sa se deprinda a judecă și a intielege cetrea, că apoi dupa estirea loru din scola in lume, in viēt'a practica sa fie inradacinata in ei placerea de a se ocupă cu cetrea diferitelor opură și jurnale instructive și de interesu comunu.

Dara sa me exprimă scurtu și la inteleșeu: Invet. trebuie sa instruiască pentru viētă, dera nu pentru scola; pentru individual care-i este lui incrediniatul spre crescere, dera nu pentru esamenu! etc. etc. A facutu unu invetatoriu asiā și atât'a? Atunci eu credu și susținu ca a facuto destul, ba au facutu intraderu forte multe, căci l'au adus pre omu in stare cloacă — nici rece nici calda.

Déca ince invet. n'a facutu asiā, și

FOISIORA.
I m n u
la mormentulu Marei Andrei:

(Poesia de Z. Boiu, melodia de D. Cuntianu.)

1. Romanime multu cercata,
Pune doliu innoiu;
Ca perdù-si o stea din ceriu-Ti,
Pre Andrei Metropolit!
2. Andrei intâi chiamatulu,
Dá, Andrei aduncu ofstatulu,
Ce că viēt'a-si Te-a iubitu, —
Ah, Andrei a adormit!
3. O! Parintele 'ndurărei,
Celu-ce totulu carmuesci,
Care sî 'n cercâri profunde
Totu-déun'a ne iubesci, —
Pre Andrei 'lu odichnesce,
Unde viēt'a infloresce!
Nemoreirea si-a gatită:
Dá, Andrei, Tu n'ai murit!

presedinte respective către intregu ministeriu o interpellare. Oratorul motivându interpellarea sa pre largu atinge intențările din urmă în ministeriu comun de resbelu și-si exprime temerea, că reacțiunea va începe a domnii și influența Ungariei a scăzut. De acea întrăbă: 1) Aprobădă ministeriu expresiunea ministerului de comerț ce o a facut același în siedința dela 24 iunie cu privire la puterea influență ce are ministerul ungari asupră armatei? 2) Are ministeriu scris despre alocuția nouă ministrului de resbelu, în care nu amintesc de locu despre Ungaria și constituția ei? 3) Scie ministeriu, că reglementul celu nou de servitul care pentru armata și legă, cuprinde dispuneri ce colidează cu legile sustinute? 4) Are ministeriu de cugelă a substerne proiecte relative la protecția constituției?

Interpellarea se va dă ministrului presedinte.

Al. s. Almásy se rogă de casa, că să-i concéda motivarea proiectului seu de rezoluție în siedința de Sambata său la începerea sesiunii de toamnă.

Csanády pledează, că să se concéda motivarea pre Sambata. Cameră îl respinge.

Că a trecește la ordinea dilei continua desbaterea asupră proiectului electoralu.

Primul orator Daniil Irányi e contra proiectului și contra espectatorilor antediluviani ale lui Böthy.

Gust Tarnoczy are de a obiecta unele contro proiectului. Oratorul său mai cu séma, că proiectul preste totu și numai o căpitoră și densulu no este amicul astorui felu de căpituri. Dupa o polemică mai lungă contra espușilor de ieri ale ministerului de interne, oratorul substerne proiectul de rezoluție: Ministerul de interne să se îndrumze a substerne pâna la anul nou un proiect de lege electorală independentă și coresponditor intereselor vietiei de statu și dreptăției, care proiect să se baseze în genere pre următoarele principii:

Se formeză cereuri electorale cu căte 100,000 suflte, care trimitu căte unu deputat.

Dreptul de alegere e nemidilicu său midilicu, unu drept electoralu de alu doile gradu. Celu dñtău, se continuă:

1. prin unu mai înaltu gradu de intelligentă, care sa se dovedește prin testimoniul scolasticu său prin poziție însemnată în societate.

2. prin o avere considerabilă;

3. prin dreptul de cetățean alu statului.

destui suntu aceia fatia cu multimea cea mare a poporului nostru? sici cine ce'mi va respunde? a dñe cine va: dă! aru si mai multu chiaru și decât „plus quam”... iera déca: nu! apoi de ce nu?

Pentru ca suntu atâtia omeni nu numai betrâni d-ra și teneri neinvetiali și remasi în cultura din poporul nostru? pentru ce tocmai aceia cari au trecutu nu numai prin scările poporali elementare, dar chiaru și cei trecuti prin cele poporali superioare, cari dicu ea au invetit u celi, a serie și compulă bine etc. acum nu sciu decât ori de totul prea putienu, ori apoi chiaru nimică? întrebudara: de ce nu sciu? său de ce sciu asiā putienu? Pentru ce literatură nostra este asiā mica și restrinsa? Pentru ce avem noi asiā putiene jurnale românesci? dară pre lângă totu restrințarea și micimea literaturei și a jurnalelor noastre în genere, pentru ce se interesădă omeneii atât de putien de ele? Pentru ce autorii și redactorii se lamentădă adeseori, ca nu suntu sprințini din partea publicului? Pentru ce stă literatură nostra asiā amortita și nesprințita fatia cu multimea cea mare a poporului nostru? Pentru ce poporul nostru este cea mai mare parte, atât de ignoranti, necunoscatori, ba chiaru disprețitorii și inca parte mare inamicu alu scărelor? etc. etc. său

Dreptul mediatu condiționă unu gradu mai inferioru de intelligentă. Totu insolu sa săbă stătă indreptatire la alegeră cău dreptul de a prezinde. Sa se statorésca uno terminu propoziționalu, după a cărei decurgere sciuntă de a celi și serie are sa intre în valoare că condiție minimale a dreptului de alegere. În urmă sa se introduca votarea secreta și sa se statorésca pedepse aspre pentru abuzuri.

Oratorul și motivează proiectul seu într-o cuventare mai lungă și observă la urmă, că proiectul seu nu eschide acceptarea proiectului de lege de fată.

Dupa acăstă ia cuventul Dr. Politu, deputatul dela Pancovă. Oratorul începe cu asigurarea, că granitierii de odioră nu facu politica de separatism și lasa decideră asupră sortiei patriei la Ungaria. Granitierii scin așteptu binele ce li s-a datu prin provincialitatea consiliului, și nu desconsideră nici greutatea periodului de transacție, dera densii pretindu, că sa nu fă considerati de străini său chiaru de inimicii de fi egal indreptati ai patriei. Novelă electorală din cestiu nu o pote primi oratorul, fiind că ea insenă cu privire la 1848 unu regresu și nici decum unu progresu. Oratorul vede, că Ungaria a facutu în an. 1848 nu unu pasu, ci o saritura formală dela conservatism la democratia, și pricpe ca dicta de atunci a avutu mai multu în vedere magiarismulu decât ungurismulu. Acestu principiu alu suprematiei magare stă în contrastu directu cu democratia adeverată. Déca în novelă ce stă în desbatere predominescu numai consideratiuni de suprematia, atunci legea acăstă electorală nu desvălu basea democratică, ci celu mai nedemocraticu momentu din legislația anului 1848, atunci ea e retrogradă. Oratorul acceptă principiu democraticu dela 1848, dară asiā, că așe în estindere deplina sa se desvălu logic. Parlamentul trebuie sa reztrângă cu fidelitate toti factorii statului, trebuie sa fia unu microcosm alu întregii națiuni și nu numai elu unei națiunilor. Acesta se poate ajunge înse numai prin sufragiul universalu. Dr. Politu e de parere, că Ungaria cu tempul său va fi Helvetia resarităna său va incetă de a mai fi.

Suprematia magioră s'a cumpărăt la an. 1867 cu pretiul dependentiei Austriei și acăstă va parăsi pre Ungaria îndată ce și va află alti aliați, de acea magarii mai bine sa se impună cu naționalitățile patriei. Capitulul din novelă care trătează despre procedura penale și care după magistrisirea ministrului și înțorce ascultitul seu contră naționalităților, trebuie sa o condamne oratorul. Acă se pune întrebarea de potere și se uita proverbulu: Hodie mihi, cras tibi. Acăstă

purcedere prea aspră a magiarilor contră naționalităților se va potă intrebuință cău sădă din partea unui guvern reactiunari ch'au contră magiarilor. Oratorul arăta apoi cău de nesuficientă este reprezentarea consiliului în parlamentu și face propunerea, că teritoriul consiliului militaru sa fia privit u projectul de rezoluție alu comisiunii centrale relativ la nouă imparțire a cercurilor electorali de anul, care trebuie sa fia în modu deosebitu considerat, asemenea că și Transilvania. În urmă oratorul slădează la fortunile de cari este amenintată Ungaria din partea cestionei orientali și de acea admoneză pre magarii, să-si asigure pâna înca tempu prin institut unu adeverat democrație iubirea și devotamentul naționalităților. Oratorul sfârșește apoi cu semnificațivile cuvinte: „La Philippi ne vomu revedea!“

Finește acăstă din cuventarea lui Politu descăpătă o vina neliniște și Iohu Schwarz respinge acăstă amintire. Politu deslușit mai tardu acăstă „neintelelegere“ și asigură, că densulu a inteleșut și expresionea la „Philippi“ pre magarii și pre serbi impreună într-o tabără, de alta parte pre inimicul comunu.

I. Schwarz combate sufragiul universalu și arăta prin numeroase exemple, că acăstă nu se poate consideră de mesură liberalismului. În Helvetia cantonul Genf cu unu censu mare e celu mai liberalu și mai tolerantu, pre cându cantonele ce n'au nici unu censu (Urz) suntu ultramontane și hyperconservative. În Belgia înălță ce s'a redusu censulu au casigatu clericalii prevalenți. Mocsáry a relevat că celu mai bunu corectivu contra corupției și sufragiul universalu, dară acestu corectivu se va potă ajunge mai bine prin largirea cercurilor electorali și micsorarea numerului abigaților. Oratorul strage atenționea Casei asupră impregiurării: că alegătorii să nu voteze după comună, ci cu totii la unu locu. Oratorul nu poate sa pricăpă, pentru ce n'a luat u partidu de căstă în considerație mai bine proiectul de lege alu lui Horvath, decât căpitora guvernului. De altmîntrenea oratorul primește novelă din cestiu de base la desbaterea speciale și substerne numai proiectul de rezoluție: Ministrul să se îndrumze cu intuire, a substerne la tempu unu proiect de lege despre încolatul pentru că sa se ia în registrul alegerilor numai cetățenii adeveriți și statul său pentru că registrelle să se potă corige eventualmente déjà cu ocazia primei revisioni.

Budapestă 3 iulie 1874 (Casă representanților) s'a deschisu prin vicepres C. Torma la 10 1/4 ore.

spune? „mi-am cumpăratu și cărți (mi le aretau pre ladi, pre laviti, pre grinda etc. afumate și pline de pravu) și mi-asi mai cumpără, dară déca nu potu celi iute și bine, apoi la ce — de ce —, să dau bani pre ele și sa stea pre politia (pre unele locuri e o scandură pusă la grinda, pre carea o numescu politia) și pre grinda?“ etc. „Asiu plăit și cei sărți bătrâni și cu mare placere novele (adecă jurnale, ca poporul asiā le numesc) dapoi în novele inca și mai greu și reu potu celi“ etc. etc., și căte alte exemple de felul a este asiu mai potă reproduce dela poporu, ca totu atâtea dovedi tari și mari ale asertunilor mele; înse le atlu de prisosu, de ore-ce său ca unele că acestea fia-cărui suntu cunoște.

Acum — din cele pâna aici înscrise usioru se poate vedea progresul și latirea culturei ce aru rezultă din cetera cea bona și regulată, apoi din priceperea și judecată celor cete; dară apoi prea usioru eata — de trei ori dorere!!! — — — se vede regresul și remarcarea în cultura cău suntu de mari și poterice; și din ce cau? Eu dicu că simplu numai și numai din cau proceduri metodice gresite, din a ceteri rele, fără inteleșut și judecata.

(Va urmă.)

Deputatul alesu la Radna d-lu Popoviciu Desseanu trecându termenul reservat de 30 dile se declară definitiv verificat.

Em. Huszár doresce să facă către ministrul de interne o interpelare. Dupa dispozitionile novelei electorale din cestiu listele electorale permanente trebuie să se compuna inca în anul acesta. De-si casă representativa va termină discuția asupră legii electorale inca în sesiunea acăstă, totusi e inca întrebare cea rezolvă casă magnatilor acăstu proiect de lege și atunci și listele permanente nu se vor potă compune în anul acăstă.

Stându lucrul astfelui oratorului nu poate să pricepe pentru ce se prolongește fără nici unu folosu sesiunea de acum și de acă intră pre ministrul de interne, de are de cugelă a mediloci că sa se rezolvă proiectul electoralu într-unu astfel de tempu, cău pregătirile să se poată găsi inca în anul acăstă?

Ministrul de interne Szapáry respunde, că nu poate să lipseze cu acuratețea tempulu, în care casă magnatilor și va incepe discuția asupră proiectului memoratu, dară se va nesu a locă într'acolo, că acăstă să se intempe cău se va potea de iute, pentru că preparativele să se poată executa inca în anul acăstă.

Em. Huszár se declară multumit cu responsulu pre care casă lu ia spre scientia.

Urmându ordinea dilei se continua desbaterea asupră novelei electorale.

Că primul orator ia cuventul Val. Solymossy. Densulu face guvernului grele și amare imputării, pentru că elu nu s'ie să facă altu ceva decât să restrângă drepturile poporului.

Legea din cestiu despăgă pre mă de cetățenii de dreptul electoralu și nu corespunde de locu recerintelor din tempul de fată. E inca tempu a face o lege mai buna de acă ministrul să-si retragă proiectul de lege. Oratorul îl respinge și votă proiectul de rezoluție substernotu de către Irányi.

Coloman Tisza și deschide cuvântarea cu declaratiunea, că elu va votă pentru acceptarea proiectului electoralu. La incepătua oratorulu are numai de cugelă a respunseri mai estiuse, de aceea oratorulu cere indulgenția camerei. Aici fu interuptu de unu asiā puternicu „Sa audim!“ cău nu se mai potă îndoii despre interesulu cu care se acceptă din toate părțile espunerile sele.

Mă intăiu întocându-se către Beöthy declară oratorulu, că densulu este unu amicu resolutu alu democratiei și al progresului democraticu graduato. Acești puncte de vedere nu-lu parasesc nici în modul celu curiosu, cu care a desvoltat ieri una deputată democratia, căci acăstă nu este democratia, ci o calomniare a democratiei. Lovitură fă inteleșă, de scă se explică aplausul urmatu după aceste antecedenții.

Dlui Beöthy și colegilor sei conservativi de principii le dă Tisza sa pricăpă, ea la noi democratia trebuie să se considere de o săptă, care nu se mai potă sgădui și care trebuie numai să fia condusă astfelu cău să se potă impăca cu libertatea și cu statoul. În urmă li adă exemplul conservativilor din Engleteră înainte, dela cari potu sa invete, nu suprimea ci garantarea libertății și bună conducere a democratiei.

Trecându la proiectele de rezoluție substeruite oratorulu respinge totu acelle propușuri, prn cari s'ară prorogă crearea unei legi electorale. Densulu doresce că dăjă dicta cea mai de aproape sa se constitue pre unu tempu de norme electorale mai bune. Intocându-se către propugnatorii sufragiului universalu declară, că se inscrie aceia, cari susțin ca dreptul de alegere este înscătu fia-cărui omu. Pote-se exercia dreptul de alegere altmîntre decât numai într-unu statu? Nu. De acea dreptul de

alegere nu pote sa fie esflosulu statului natural, ci numai esflosulu vietiei de statu. Statul ce e dreptu si indatorat la tota intemplarea a se nisui ca toti fi si seu dicemu toti copiii sei sa aiba cultur'a si calificatiunea de ajunsu la exerciare a acestui dreptu. Pana candu acesta calificatiune nu se stia, pana atunci introducerea sufragiului universalu va avea numai insurante rele.

Se ataca censulu si la prim'a vedere se pare ca este dreptu imputarea facuta de contrarii censului: Cu ce dreptu ea califica togm'a 10 fl. de contributiune si nu 8 seu 9 fl. pre cetatienu respectivu de alegatoriu? Dara Tisza se nisuesce a respinge imputarea provocandu-se la normele despre etate. Aci inca se poate intreba: Pentru ce se receru togm'a 20 ani si nu 18 seu 19 ani? Intr'adeveru ca se asta genii de 16 ani si natarai de 80 ani. Aretando oratorulu ca nici votarea secreta nu este practica si folositoria se inorice catra deputatulu dela Panciova Dr. Politu.

Mai intaiu lovesee oratorulu pre Csanyi care in nevinovati'a sea aplauda espuerile lui Politu si in urma se pomeni cu statutul „La Philippi iera ne vomu vedet." Declaratiunea ce a dato Politu provocato fiindu de catra I. Schwarz a fostu, continua oratorulu, mai vatematoriu decatul insusi statutu. Cine suntu cei ce si dau rendezvous la Philippi? Spiritulu inselatu de resbunare alo lui Cesaru si uigatorulu lui Cesaru, Brutu. Cum se poate deduce de aici o intempinare fratiesta a inimicului comunu, oratorulu nu intielege. Dara densului ca ori si carui altu membru din casa nu-i pasa de amenintierile susu amintite. Ce ormani a avutu "intalnirea nostra la Philippi?" Suprimarea generale, despoarea sforsiala de ori ce nationalitate, in care suprimere tote nationalitatile au gemutu pana candu Ungaria cea tenace i-a eliberat de sub acelu jugo. De alimintrene nu e de mirat candu Politu declaru ca nou'l'a din cestune e indreptata contra nationalitatilor si candu o condamna, pentru ca acesta a facutu si uno deputatu magiaru. O atare purcedere in parlamentu oratorulu o numesce: usioritate culpabila de munte. Acesta aluziune privesce pre Mocisri.

Polit in locu de a dice ca Ungaria nu pote exista decat ca Helvetia resaritena sa si disu mai bine ca Ungaria va incetata, pentru ca unu statu federalu nu este statu ungurescu. Oratorulu se provoca la statele libere americane cari formenza numai unu statu nationalu co o limba ofisiale. Candu unii la noi vorbui sa faca din Ungaria Helvetia resaritena, atunci apoi ne vomu intaloji la Philippi, unde va fi o imbratisare, care va potea trant la pamentu pre ambele parti si atunci eara numai magiarismulu va eliberat nationalitatatile (de sub jugulu reactiunei). Polit a pronunciatu citatulu seu in limb'a germana. De vomu trebuie sa ne intalnim vreodata la Philippi, atunci densulu seu nu va mai vorbi publice seu numai in limb'a germana. Polit amintesce eventualitatea unui regim reactionariu de catra Vien'a, care va intorce paragrafii penali din legea electorale contra magiarilor. La acestea responde Tisza: La uno altare tempu ori vomu vota pentru proiectu ori nu, vomu si barbiti linisiti.

Au mai vorbitu Csiky, Gubody si Helfy contr'a, Aug Poliszky pre inse numai catra bance gole.

In „Tromp. Carpatilor" Nr. dela 23 Ionu gasim unu articulu interesant din Macedonia, din care reproducem si noi urmatorele:

"Dupa cum va este cunoscetu, domnule redactoru, romanii din Macedonia, din Epiro-Thesalia si din Albani'a, fiind forte speculantu si intreprindetori, si ne avendu in patri'a loru natalu uno campu destulu de vastu spre a-si exercita acestu talentu alo loru, s-au departat din sinulu ei multi dintr'ensi, si s-au stabilitu in diverse parti ale lumii si mai cu sema in cele mai principale centruri si debusieuri de industria ale Europei, unii ca comer-

cianti, altii ca bancheri, ca artisti, ca intreprenori etc, in catu, pana la incepantu secolului actualu mai totu comerciulu Turciei cu Europa era in manile romaniilor macedoneni si a chiotilor (greci de la insula Chio).

Destulu este sa scie cine-va ce era orasulu romanescu celu mare si splendidu alo Moscopolei pre la secolulu XVIII ca sa n'abia nici o indoiala asupra acestui adeveru. Totu din acesta cauza au emigrat si s'au stabilitu si in tierra romanescă mai multi romani din Macedonia, din Epiro-Thesalia si din Albani'a, cari gratia pomenitului talentu de ginta alo loru, au ajunsu sa-si faca in sinulu manei loru veche (Romania), positione importanta. Numele domnilor Germani, Hagiade, Leon Ghica, Dumb'a, Nicolache Mihailu, Gog'a, Danu, etc. este o dovada incontestabila diseloru mele.

Dara, nu sciu deca a-ti observat unu lucru forte exceptionalo si cam ciudatu la acesti romani emigrati. Acesti fi deportati de patri'a loru natala romana (de aici), nascuti si crescuti de parinti romani si in familie romana, n'au facutu nimicu pentru cultivarea seu celu potientu pentru conservarea limbii loru materne si prin urmarea nationalitatii loru romane in sinulu patriei loru natale. Ba, din contra dloru, dupa ce au facutu studiul loru in scolele grecesci ale patriei loru romane incependo dela *ἀλφα βῆτα*: (*alf'a, vit'a*) si terminandu cu psaltirul seu cu gramatic'a limbii grece si cu istoria si autorii greci si Greciei antice, au devenit moralicesce si susținente, greci; pre catu vreme trupesc si naturalmente suntu romani. Pre langa acesta fatalitate a romanismului, se intempla ca la venirea pomenitilor domni si ati romani din Macedonia in tierra romanescă, grecismul sa aiba inca preponderanta si se predominie in Romania, astfelu incau nu numai romani veniti din Turcia, cari erau adaptati deja de doctrina panelenismului se credeau deja greci, ci inca si tota elita nationei romane din Valachia si din Moldova, chiaru somatile si omeni din statu, cari conduceau in acea epoca navea intereselor nationei si a tierei romane, simtiau o mandria si considerau ca o eticheta de nobletia a vorbi elenesce, care mai de care, mai radicalo. Era o onore pentru persoana si pentru famili'a loru a portu numele de: nu-romanu, (caci romani se numeau pre atunci prosti si tierani robiti; era in fine a la moda a vorbi si a scrie grecesce, a avea aperintia de: *Αρχοντ*: (Arhon adeco boeriu grecu); pentru aceste cause dicu si impregurari, romanii din Turcia asediati si imbogatiti in tierra romanescă nu numai ca n'au facutu nimicu in favorulu limbii si alu nationalitatiei loru parintesci, ci din contra tineau asia de multa la grecismu, incau lucrau pentru densulu si faceau totu ce-le era cu putintia, chiaru si cu valamarea intereselor nationatitiei si limbii loru materne, si cu o paguba imensa a romanismului.

Dicu cu o paguba a romanismului, pentru ca unii din domniele loru, precom este d-nu baronu Sina, romanu din Moscopole; d-nu Dumb'a din Vien'a, romanu din Vlaho-Blatia; d-nu Tisita, romanu din Minci (Metiv') si altii, nu s'au margini numai intru a funda o academie si alte stabilimente instructive si de utilitate publica in Atena — lucru, care n'ar si blamabilu ci laudabilu, caci nu-i opreste nimeni dea si fileleni — ci au transis bani si au contribuitu, seu ca se dicu mai bine, ei au fostu cau'sa, ca s'au fondat scole grecesci in patri'a loru natala romana, si se platescu profesori greci de limb'a greca, cari in clasa si in convorbirile cu elevii loru, lasa prenesimtite sa se strecorie in fragtele animi ale elevilor romanasi idei si principii favorabile limbii loru materne si valamaterie nationalitatii loru romane; astfelu in catu acesti profesori greci, platiti de catra Macedonia-romani stabiliti in strainitate si asediati ca n'sca insecte parasite in scolele cumunelor romane, faceau si facu inca din junimea studiosa romana, nu niste omeni si cetatieni instruiti numai prin limb'a greca, ci si niste ade-

verati si infocati discipuli ai doctrinei paneleniste si niste renegati mai fanatici si mai periculosi de catu chiaru greci cei adeverati.

Care va se dice ca, prin banii unui romanu, cescigati pre teritoriul Romaniei si din sudorea muncitorilor clacasi, se sapa groapa romanismului; cu armele Romaniei se propadescu fii sei dea drept'a Dunarii!

Spre a se incredinti romani de-a stanga Dunarii, ca atare este funestul rezultat alu scolilor grecesci infinitate de romani macedoni, in patriile loru romane, trebuie sa catediu cati-va dintr'acesti discipoli si Marei, dice idei (care este crearea unui imperiu elen in Orientu cu capitala lui Constantinopolu si marea biserică a sanarului — in geamulu Sant'a Sofia) productu alo pomenitelor scole grecesci de pre la noi.

D-nu Colovo, medicu in Bucuresti nascutu si crescutu de parinti romani in comuna curato romanescu Mru (Mrl'a) pre potele orientale ale muntelui Pandu, care nu scia nici o vorba grecasca mai niente de a se doce la scola, si a carui mama nu scie nici acum chiaru grecesc. Si deca cine-va nu ne-aru credere si aru voi sa verifice acel'a prin propriile sele simtiori, n'are de catu se visitide pre num'a d-lui Colovo, care se asta la Bucuresti langa fiul seu Colovo, si care de mai multe ori fiindu, de satia la dispute ce din intemplare aveau locu intre folu seu, care pretindea si sustineea ca elatul d lui catu si cei-lalii romani de pre aici suntu toti Eleni seu Eleno — Valah, si intre alti macedoneni cari diceau ca suntu romani si d-sea si toti cei-lalii concetieni si sei; betrana sea mama, dicu, fiindu prezintate la dispute de acesta natoru, luandu de mai multe ori cuvantul, i dicea in dialectul Macedono-romanu, pre care singuru poate alu vorbi si intielege: Taci hilio (fiule): taci; ca romani him (suntem).

D-nu Stamen, romanu din Minci, care nesciindu carte nici grecasca nici romanescă nu poti vorbi seu intielege bine nici limb'a greca nici limb'a romana, ci numai limb'a sea materna, adica dialectul Macedono-romanu; si cu tota acestea pretindea si d-lui ca este elenu!

Asia dura, d-lor et consortum, nu numai ca suntu gata a sacrificat trecotulu, presentele si viitorulu romanismului, si gloria strabuna pre alterulu panelenismului, dura inca simtindu necesitatea de a se recomenda adeveratilor eleni — cari intre densi i califica de sco-coti, nominu-i Cutio-Vlahi si desprezentindu-i priotru zelul exagerat, seu ca sa dicu mai bine, nebun, pentru propagarea si prosperarea panelenismului, suntu in stare se impuse pre celu ce le aru dice ca nu suntu eleni ci romani.

Au fostu siliti sa amintescu personé, nu pentru ca vreasu sa atacu pre cineva ca individualu seu sa facu personalitate; nu! departe de mine acesta idee pentru ca, dupa mine, sa cine este liberu a-si avea principiele sele si a-si exprima opinionea sea, sia chiaru gresita; ci ca sa demonstrediu ceea ce am spusu in privintia resultatului scolilor grecesci infinitate in comune romanesci.

Deca reulu s'ar si in regiunile intrastata, totu era sa sia ce-va de perigositu. Conduita inse cea antinationala a romanilor bogati, astazi in strainitate, pune in gura panelenistilor greci seu romanii greciti prin scolele grecesci, nisce argumente seu ca sa dicu mai bine, nisce sofisme asia de induplecatorie si de credintu in o hui poporul romanu incau nu le poate combate nici refutat cine-va, chiaru ce argumentele cele mai rationale si deca aru si chiaru unu Cicerone si Demostene, pre catu vreme vorbesce poporului ignoranti, care este positiv si nu vrea sa scie de idei si de teorii. Da, partizanii marii idei, profiti de acesta ocazie spre a poti dice romanilor de pre la noi:

"Mai, prostiloro, ce totu mai vorbiti de gramata si de carti romanesci! N'aveti ce face cu ele, nu ve suntu de nici unu folosu. Nici poteti inainta in lumea acesta si a ve manti in vieta eterna decalu prin gramatele elenesci. Nu ve-

deti pre domii Sina, Dumb'a, Germani, Hagiade, Tisita, Nicolache, Michail etc. — domnile loru suntu negrescii buni patrioti, omeni mari si cu minte, cari voiesc si lucraria pentru binele patriei loru Asia dura deca gramatele romane, deca invetarea in scole a limbii romane ne aru folosi pre noi romani; deca aru si fostu unu bine pentru patria, se intielege ca barbatii asia de buni, asia de mari, asia de intiepti, precum suntu Sina, Dumb'a etc. era se ne indemne prin vorba si prin fapte, era sa ne recomande si sa faca totu ce le era cu putintia, ca in patria loru sa sia scole romane, iera nu elene si ca junimea romana a patriei loru sa invete carte romana iera nu grecasca. Dara domnile loru n'au facutu acesta, ci din contra, sciindu ca un'a ca acesta aru si vatematoria patriei loru natale, nu numai ca n'au recomandato bina si oprit' prin fondarea de scole elenesci si prin platirea profesorilor greci si de limb'a greca, cu banii d'oru proprii. Ieta domnile loru au insintata si s'au facutu omeni mari prin limb'a elena, ce au invetat-o in copilaria loru, candu erau aici ca si noi, totu in scole grecesci, astazi aici de catu datedia religiunea nostra parintiesca. Cui trebuie sa credem noi? Dupa cine trebuie sa ne luam? continua panelenistii — dupa patriotii si bunii romani Sina, Dumb'a etc. cari insintieda si sustineau in patria loru si in alte parti scole elene, seu dupa acesti dascali de limb'a romana, care viu azi cu prostele gramate romanesci, ca sa ni le invete prin case si in școli, intocmai ca colportori, cari vendu marfa pre spatele jorii? ganditi-ve bine fratilor — mai d'eu discipolii doctrinei paneleniste — nu ve lasati a si inselati de frumosese vorbe ale acestor dascali platiti de propagand'a papistana ca sa ve convertesc din ortodoxie (asia spunu ei norodului), luati in semn se nu ve amagesca. Si in fine, inchela harang'a loru, dicindu poporului, deca veli tramite copii vesti la scola elena, si voru inveti carte elenesca, potu ajunge intr'o di Sina, ca Dumb'a etc. cari au invetat aici totu carte elenesca; iera deca ii veti tramite la scola romana si voru inveti gramate romanesci, voru deveni papistasi si voru fi miserabili ca Cara-Vlahii tierani, care inveti carte romanescă, seu ca acesti sposatati dascali!"

Dintre romanii din Turcia, stabili in Romania, trebuie si este dreptu sa exceptam din categoria acesta pre repausatulu d. Casacovici, care si-a lasatu tota starea lui pentru insintirea de scole romanane in patria sea natala seu in alte parti ale Macedoniei. Era unu roman infocatu, care vorbia, scria si lucrava neincetata pentru introducerea limbii romane in scole si in bisericele romanilor din Macedonia si din Epiro-Thesalia, si care a facutu totu ce a fostu cu putintia spre a isbuti la acesta.

Ceea ce inse me face sa me miru si sa me intrist-duc si mai multa este, ca reulu acesta a fostu mostenit si de copii suso disilioru domni romanii macedoneni, betrani, cari, dupa cele ce am spusu, s'au dus de aici in Romania si aici nesciindu sa cetase si sa scrie de catu grecesc; sosindu in Romania au gasit aci in tempulu fanariotilor, si putinu mai pre urma, candu erau inca la moda *Αρχοντάς* (Arhon cotare) unu outrementu destulu de abundanta alu grecismului, acii romani, dicu, potu sa fie cam justificati si sensati de susu areata conducta a loru antinationala. Copii loru inse, nascuti si crescuti in Romania, unde au primit o educatione si o instruczione nationala (romana); si s'au impamantit bocurandu-se de totu drepturile civile si politice de cetatiu romanu fara nici unu altu titlu, afara numai de acel'a alu originii loru romane din Macedonia; domnile loru, dicu, sa urmede totu acelasi funesta conducta vis-a-vis de patria natala a parintilor loru; sa se arete asia de nepasatori pentru sortea nationalitatii loru in patria cea adeverata a loru si a parintilor loru; sa nu faca nimicu pentru conservarea limbii loru materne si a nationalitatii loru romane in

părțile acelea unde s'au nascut parintii lor și chiar unii din domni; acă este unu misteru pentru mine și pentru români de aici cari nu vreau să-i pierdă limbă și naționalitatea loru; este unu scandalu pentru toti români cari consideră perderea limbii loru și a naționalităției loru române că o fatalitate pentru noi români de pre aici și că o pagubă generală, nereparabilă, a națiunii române intregi ! ! !
(Va urmă)

Varietăți.

** Dupa cum anunciaseram în Institutul nostru arhiepiscopal sau teologic pedagogică cu decursu de Joi 20 Iunio pâna azi, după programă urmată :

Programă

esamenelor publice pentru Semestrul II an. scol. 1873/4 la institutul pedagogico-teologic al arhiepiscopiei gr. res. ardelene. (Inainte de amédi inceputul la 8 ore, după amédi la 3 ore.)

Joi 20 Iunio inainte de amédi: Pastorala clericii an. III prof. Hannia. Morală cl. an. II prof. Candrea.

După amédi cler. an II, III și ped. an. I prof. Popescu.

Vineri 21 Iun. inainte și după amédi : Istoria bisericeșca și Isagogia cler. an. I prof. Dr. Puscaru.

Sambata 22 Iun. inainte și după am. : Geografiă clericii an. I, II și pedag. an. I prof. Candrea.

Luni 24 Iun. inainte și după am. : Cantările și tipicul bisericescu.

Marti 25 Iun. inainte de am. : Pedagogia cler. an. III. Dreptul can. cler. an. II prof. Popescu.

După amédi : Catechetica cler. an. III. Religioanea pedag. an. I prof. Hannia. Mercuri 26 Iun. inainte de am. : Sciințele naturale clericii an. I, II și ped. an. I prof. Dr. Puscaru.

Joi 27 Iun. inainte de am. : Dogmatica cler. an. I prof. Popescu.

După amédi : Retorica cler. an. III, prof. Candrea ; Essegetica cler. an. II prof. Dr. Puscaru.

Vineri 29 Iun. inainte de am. : Gramatica cler. an. I, II și pedag. an. I prof. Dr. Puscaru.

Sambata 29 Iun. inainte de am. : Doxologia și încheierea anului scolasticu.

** Majestatea Sfantă Imperatulu și Regele Francisc Iosif I, va petrece la Ischl pâna la plecarea Majestăției Selei Imperiale și Reginei la baile din insula Wight in Anglia.

** Imperatul Germaniei va petrece in Gaste in dela 16 Iuliu pâna la 6 August.

** Archiducele Albrecht a plecatu in 7 Iuliu c. n. la Varsiovia spre a salută pre Imperatulu rusescu. Se dîce ca Archiducele va petrece tempu mai indelungat in Russiia.

** Oficiul contumacieală al Oituzului s'a stramutat la Poiana sarata unde dela 1 Iuliu c. n. s'a inceputu funcțiunile sele.

** Producția musicală a fostu in 28 Iuniu executată de elevii scolii musicale din locu, sub conducerea instrucților Gruber et. Hinke. Programă constă din siepte numere scosă din operile celor mai renumiti barbati musicali.

Interesulu ce ne legă deosebitu de acesta producție este afara de iubirea artei, ca mai multi tineri români inca au luat parte activa la producție. Asia : Emiliu Bardosi, Augustin Unguru, Eugeniu Rosca, Victoru Rosca, Petru Rosca, Basil. Vasceanu, Camilu Petri, Octavianu Petri, Fratesiu, Corneliu Romanu, Valeriu Romanu, Alessandru Popa, Aureliu Popa. — Scola acăstă e scola privată și numera acum 75 elevi (cu unu onorariu de 2 fl. pe luna).

** Mercuri seara pre la 9 ore, tocm'a cându pompierii de aici se deprindeu in piată casarme celei mari, se escă fociu in suburbii Iosefinu, care fă stinsu indată. Daună este neinsemnată.

** Dupa disputetiunile cele mai noue, I. imp. Archiducele Albrecht, inspector general al armatei și Maresalul va sosi la finea lui Augustu in Sabiu.

** Regimul României a transpusu consiliului districtuale Râmnicul-Vâlcea cererea inginerului I. Frank din Sabiu de a fi sprinuit la studiile preliminare pentru drumul de feru Râmnicul-Vâlcea — Dragasani — Slatina.

** In Duminecă trecuta s'a escatu unu conflictu între grecii și jidovii din Constantinopol. Unu copil de grecu fu omorât și aruncat in mare.

** Spaimă remediul contră frigurilor. Unu doctoru fu chiamat la unu tieranu, care avea niște friguri grozave. Elu ii ordonă, pre lângă altele și o baia de apa rece.

A două zile venindu ierasi, întrăba de starea bolnavului.

— Vai! domnule doctoru, ii dice fratele bolnavului; mi se pare ca baia-i a făcutu mai reu, câci este jumetate mortu.

— Cum se pote!... pote ca l'ali să-luata prea multu in baia?

— Se pote... și astă!... de óre-ce s'a ruptu funea...

— Funea? striga doctorulu cu spaimă; dura ce are a face fune?

— Apoi sa vedeti; noi n'avem baia... de acea l'am legatu cu o fune de sub suori și l'am lasat in putiu... Dura elu abia simtiu apă rece, incepă să se svercolească astu-feliu înțătu fune s'a ruptu și elu a cadiu la fundu, de unde l'am potutu scôte abia după două óre.

Doctorulu esaminandu din nou pre bolnavu se asigura ca eră numai cuprinsu de spaimă, dura ca frigurile după acea baia minunata, iu lasasera cu totul.

** Iules Ianin, supranumitul să regele Foisiorei, unul dintre cei dintâi beletristici francesi a murit.

** Se vorbesce ca carlistii au imputat pre unu oficeriu prusianu in Estella.

** Curierul de Iasi aduce o notitie umoristica cam de cuprinsul următoriu. De cându a aflat porcii din Iasi, ca carnea loru nu se mai mananca, pentru ca la Universitate s'a spusu intr'o prelegere ca ea contine trichine, umbla mandrii și fără sfiala in libertatea cea mai mare pre strade. O deosebită predilectione au ei pentru piațele publice. In piată Sf. Spiridonu au întalmirile cele mai dese. Aci se aduna porcii pre la 10 óre dimineti, mici și mari, de tăta versta, fără deosebire de sexu, incepă conversatiunea loru cea armonioșă sub ochii sergentilor politiei, cari privescu cu óre-care interesu și atenție la adunările aceste. Să in adeveru porcii acestia să merită tota consideratiunea, pentru ca ei curatia piațele publice de tăta resturile după numeroase venditori de legume, pome și de alte victualie. — Totu asiă se bucura și cornutele de libertatea loru cea vechia. Să pentru ce să nu se bucură intr'o tăiera liberă tăta creaturile, fără deosebire de limba, de libertatea și egalitatea individuală garantată prin constituție?

Locu deschis.

A ciliu, 22 Iunie s. v. 1873.

Domnule redactoro! Io nr. 47 al Teleg. Rom. amu intempanat pre neasteptă unu articol, care n'are nici unu altu scopu, decătu numai a înnegrui pre suscrisulu.

Cuprinsul și spiritul acelui articol impone subscrисului datorintă morală și oficioasă a rugă pre on. red. a „Tel. Rom.“ că sa binevoiescă a dă locu in colonele acelăi și următorei declaratiuni:

Nu e adeverat, ca comună bisericeșca gr. or. din Aciliu aru fi imputernicita cându-va pre subscrisulu, că sa cumpere posesiunile bisericei ei gr. cat. din Aciliu pre sém'a bisericei noastre gr. or., precum și aceea, „ca cei tramisi la tăiera romană“ aru fi primitu dela dlu jude-

procesuale Iosefu de Teleky citationi in limbă magiara, și nu in cea română, neadeveru e in fine și aceea, ca mentionatul domn i-ar fi batjocorit și tratat in modu brutalu.

Spre chiarisirea lucrului 'mi permiltu a espune următoarele:

Inca acum 3 ani a subternutu comitetul bis. năstre gr. or. din Aciliu o suplica la ven. sinodul archid. pentru mediocarea, că averea fostei biserici gr. cat. din comună năstre, să se prede simplu și fără despăgubire bisericei năstre, pentru că in Aciliu nici biserica gr. cat. nici credinciosi nu se mai aflau, să pentru că averea aceea cându-va totu dela comună Aciliu, trebuie să fie fosta loato.

Cererea acăstă s'a facutu chiar la propunerea mea, insa ven. sinodul archid. a aflatu cu cale a ne indrumă, că să concredești cauă acăstă unui advocat.

Indrumarea acăstă n'amu putut'o urmă, pentru că ne temeamu sa nu cauămă miseriile năstre biserici spese procesuali zadarnice, și asiă dura nouă nisau destrusă tota speranță de a dobândi pre calea acăstă, să nu s'au mai facutu chiaru nici uno pasu in astă causa pâna astăzi.

In Septembrie a. tr. amu aflatu din intemplare fiindu eu in Sabiu, ca Revr. domnul protopopu gr. cat. Ioanu V. Russu este imputernicită a vinde averea bisericei gr. cat. mentionata, și ca aru fi să primitu pentru aceea unele oferte.

Eu să posessoru și locuitorul in comună Aciliu, nefiindu de nimenea indrumat să aflu imputernicita că să cumperu averea acăstă pentru biserica năstre, care nici nu avea bani necesară la cumpărare, amu oferit inca in dia a aceea mai multu decătu toti cei-lalți și aprobandu-se acela de vândare amu remasă cumpăratoriu. Deslusările la assertiunile de susu pote să se ștă Revr. d. protopopu susu mentioned.

La vre-o 2 luni după cumpărare a postul representanti bisericei năstre, că să-i vendu din averea cumpărata de mine, curtea aflată in centrul comunei, pentru că pre aceea să-si zidescă scoala și biserica. Cu daună mea amu fosta învățuită la scopulu acestă săntă și mare, și amu facutu tocmai de fată cu par. adm. prot. Ioanu Droev, și comună bis. să si rogatu de Ven. cons. archid. că să-i dee banii necesară la acăstă cumpărare din vre-unu fondu archid. imprumutu. Pute eu deci săgură că imputernicita bisericei năstre gr. or.?

Tardiu după acăstă i-a plesnitu preotului de aici I. Popoviciu prin minte, că eu că notariu alu comunei, n'ar fi trebuitu sa cumperu pentru mine ei pentru biserica, și combinandu și incurcând cumpărarea pe barii, cu predarea averei pro nimică, după cum au cerutu comună bis. acum 3 ani, tocmai la propunerea mea, și prin o suplica scrisă de mine, au incepăt u a me injură și defișimă prin cărcime și printre oameni, succedindu-i a adunăt impregiură numai „pre cei 6 trăzeti la tăiera rom.“ dintre cari numai singuru unul este membru alu comit. par. și si acelă totu de categoria celorulalți, alu doilea fectoriu alu fostului și depusului preotu gr. cat. de aici, alu cărora frate incarcereau pentru omorul să-a propădatu in Gherla, tăiera cei-lalți 4, nisice oameni dintre cari mai de rendu, mai nebăgati in séma și mai disolati in tăta comunei năstre, despre cari ințre 200 familiu prin venturarea Popei alesii că contrari ai mei, singuru numai din invidie, nu merita a mai perde nici uno cuventu.

Ca preotulu de aici I. P. pasăesco in este modu in contra mes, nu me miru multu, pentru că-i cunoscu caracterul, pentru că sciu că eu insumi i-am luat averea bisericei năstre din administratiune, și prin acăstă i-am destrusă unu castig altfelui neiertatulu dela 100—200 fl. v. a. anuali, și pentru că eu insumi la nemulțumirea generale amu fosta sililo sa facu asupra-i o aretare disciplinaria, pentru escuse scandaloso, comise in betia prin terguri de tăiera in comunele vecine, și pentru faptele cele inmorale comise in medilocalu filioru sei susținuți, care fapte facu nu-

mai rugină intregei tagme preotesci, și stricăciune poporului din comună năstre, și in urma pentru că dela unu omu fără nici o cultură, fără nici o morală, nici nu potem să acceptă altu ceva. —

Cu totă acestea m'au dorutu sorte, vediendo că eu apară într'unu jurnalul publicu că inselatorul său bisericei năstre, pre cāndu eu primindu inca acum 5 ani presidiul comitetului paroch. de aici, amu constrinsu pre preotulu nostru, care in resttempu de 16 ani, au primitu și îngrigitul venitul bisericei năstre, preste 200 fl. v. a. pre sia-care anu, asiă, înțătu într-o intregală nu s'au mai gasitul, și prin o comisione esmisa din partea ven. cons. arch. in persoanele dd. preoți Preodoviciu din Ocna, și Craiciumu din Apoldu, că se rediea bisericei bateru 320 fl. v. a. numai in anii din urma, lăsându pecetele vechi pentru incunigurarea proceselor, și primindu atunci ladă bisericei numai cu 190 fl. v. a. prin chivernisire drăptă, o amu adosu acolo, înțătu astăzi are unu capitalu preste 1200 fl. v. a. elocati in comună spre fructificare.

Ce privescă pre dlu solgabiro Iosef de Teleky și trebuie să observă, că ei 6 tramisi cam pre la medilocalu lui Iuniu a. c. venindu beti dela carciuma, au intrat in casă privata a mea, m'au injorat, amenintat, etc. asiă, înțătu numai judele comunalu i-a potutu alungă din casă mea, și eu amu trebuitu sa facu despre acăstă aretare la deregatoria cercuiale politica.

Citationile următoare la aceasta aretare, au fostu scrise in limbă română, eu insuși le-am înțătuat cu citatilor, și fiindu că densită nu voiu sa subscrive primirea amu trebuitu sa observă astă in căldă urmănuare.

La insatisiare din 24 Iunie st. n. amu fostu insomni, și dimpreuna cu judele comunalu la oficiul cercuial de fată, și este minciuna grăoșă, că dlu jude procesele i-ar fi masacrăt etc. din contra dlori i-au indrumat la respectarea deregatorilor existenți, și au transpusu aretarea mea pentru cercetarea ulterioară la judecătore reg. din Mercurea.

In fine recomandu celor tramisi la tăiera rom., că alta-data sa informeze mai bine, și mai cu séma fată cu notarii cercuiali și comunalii, cari nu suntu puși să imparte omenilor bani său alte beneficii, ci mai vertosu că se contribue la incasarea impositelor statului, că sa conduce afacerile delicate ale comunei, fată cu acelă, care singuri aru voii să tragă din averea comunei folosu, și cari prin ormare trebuie totu-deună să siba și căte o multime de inimici, deca voiescă sa-si impleinescă oficiul exactu.

Ioanu Ivanu, notariu cercuial.

Concurs.

Intr-o întălesulu milostivei ordinării consistoriale din 23 Ian. 1874, nr. 54. d. n. nou se publică concurs pentru vacanța parochia de clasă a treia — Egerszegu pâna in 31 Iuliu a. c.

Concurrentii voru avea și asternere cursele lor, instruite intr-o întălesulu Statutului organicii, respectivul domn. Protopresviteru Parteni-Trombitasius de Betlen in Muresiu-Osio-heiu.

Datum in Egyerszegu 6/18 Ian. 1874.
Comitetul parochialu in contilegere cu susu laudatulu domnului (3—3) Protopresviteru.

Anunț.

Portretul Exceleniei Selei reposantui D. Andrei Baroșu de Sighetu așa spătă scopulu unei litografii desemnatu in pietre și espus in atelierulu fotograficu, ulitică Cisnădiei Nr. 9 de astăzi înainte pâna in 15 I. o. mai departe in tempu de 3 zile in librari'a lui Franz Michaelis, piată mica Nr. 12, spătă scopulu de a se vedea din partea publicului și spătă scopulu subscriziunii.

A. Schivert.